
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

AZ ÉLŐK ISTENE

Márk 12,18-27

2019. JÚNIUS 30.



IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Textus: Szadduceusok is jöttek hozzá, akik azt mondják, hogy nincs feltámadás, és ezt kérdezték tőle: Mester, Mózes elrendelte nekünk, hogy ha valakinek a testvére meghal, és asszonyt hagy hátra, de nem marad gyermek utána, akkor a testvére vegye el az asszonyt, és támasszon utódot az ő testvérének. Volt hét testvér. Az első megnősült, de utód nélkül halt meg. A második is elvette az asszonyt, és meghalt úgy, hogy tőle sem maradt utód. Ugyanígy történt a harmadikkal is, és a hét testvér egyikétől sem maradt utód. Végül meghalt az asszony is. A feltámadáskor, amikor majd ezek feltámadnak, melyiknek lesz a felesége? Mert mind a hétnek a felesége volt. Jézus ezt mondta nekik: Vajon nem azért tévelyegtek-e, mert nem ismeritek az Írásokat, sem Isten hatalmát! Mert amikor majd az emberek feltámadnak a halálból, nem házasodnak, férjhez sem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az angyalok a mennyekben. Ami pedig a halottak feltámadását illeti, vajon nem olvastátok Mózes könyvében, a csipkebokorról szóló részben, hogy mit mondott neki Isten? „Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákób Istene.” Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké. Ti tehát nagyon tévelyegtek. (Márk evangéliuma 12,18-27)

Szeretett Gyülekezet, Kedves Testvérek! Immanuel Kant, a nagy filozófus az emberi gondolkodásról értekezve azt mondja, hogy a tudásunk összessége egy gömbhöz hasonlítható. Ami benne van ebben a gömbben, az foglalja magában mindazt, amit tudunk, ami pedig a gömb felületén van, azt jelzi, amit nem tudjuk. Minél nagyobb a gömb, annál nagyobb a gömb felülete, vagyis minél többet tudunk, annál többet nem tudunk. Azért hoztam ide ezt a hasonlatot, mert a felolvasott igében első látásra erről van szó, nevezetesen, hogy arról, hogy milyen sokat nem tudunk Isten világáról, milyen sokat nem tudunk arról, amit transzcendensnek, emberi ismeretet meghaladó valóságnak nevezünk,

milyen sokat nem tudunk arról, amit másvilágnak, túlvilágnak, isteni világnak nevezünk. És ha valami többet mégis megtudunk róla – nő a gömb, és nő a felülete is –, nyomban kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy még többet nem tudunk. Az igemagyarázat végén még viszsztatérek erre a hasonlatra, mert bár hűséges tükre a helyzetünknek, ám nem mutat rá arra a kérdésre, hogy miért akarunk minél többet tudni? Jézus gyakran beszélt példázatokban, sőt, Márk evangélista megjegyzi, hogy szinte csak példázatokban beszélt, amikor Isten országáról szólt. Elmondott egy-egy történetet, sztorit, tanmesét, valóságos történetet vagy lehetséges történetet, és ezeknek a történeteket mindig kihegyezte, és abból lehet továbbmenni.

A leghíresebbet hadd idézzem föl röviden: hasonló az Isten országa egy apához, akinek volt két fia. A kisebbik kikérte a vagyont, elment, elszórakozta, nagy ínségbe jutott, disznók vályujából akart enni, de abból sem ehetett, ezért úgy döntött, hogy hazamegy, bocsánatot kér az apjától, és az is jó lesz, ha felveszi cselédnek, csak ne haljon éhen. Az apa visszafogadta, sőt, visszaállította fiúi méltóságba. Az idősebbik testvér halálra sértődött ezen, nem akart együtt örülni. Mire az apja ezt mondta neki: gyere csak be, ez a te testvéred elveszett és megtaláltatott, meghalt és feltámadott, örülnöd és vigadnod kellene! A poén az, hogy ha valaki megbánja a bűnét, visszatér Istenhez, visszatér a rendes útra, akkor nem dohognunk kell, hiszen Isten angyalai is örülnék! Tehát neked is örülnöd kellene. Milyen az Isten országa? Az Isten országában öröm van egy megtérő bűnösön. Milyen az Isten országa? Isten országa szeretettel vár vissza. (Hozzáteszem gyorsan: a tékozló fiú az ivócimborákat nem vitte!) Milyen az Isten országa? Változtató hatalom: elveszett, megtaláltatott; meghalt, feltámadott. És még sokat idézhetnék, az evangéliumok tele vannak Jézus példázataival.

Tudták Jézus kortársai is, hogy a Mester így beszél. Tudták a szadduceusok is, akik nem voltak jóban Jézussal, és provokáció gyanánt mondtak neki egy tanmesét. Mert, amit felolvastam, az tanmese. Mózes törvénye rendelkezik arról, hogy ha egy férfi megházasodott és utód nélkül halt meg, akkor a testvérenek el kellett vennie az özvegyet, hogy utódot támasszon, hogy ne szakadjon meg a vérvonal, hogy ne legyen vita az öröklésen, hogy folytatódjon az élet. Mondhatnánk erre, jaj, ez egy borzasztó régi törvény, nem már érvényes ránk nézve. De Jézus korában érvényes volt ez a törvény, s többé-kevésbé (inkább kevésbé) igyekeztek is megtartani. Ehhez kapcsolódik a tanmese, amely szerint heten voltak fiútestvérek, akik eszerint jártak el. S a végén van a poén. A szadduceusok abban különböztek a többi korabeli vallási párttól, hogy nem hittek a feltámadásban, nem hittek az angyalokban, nem hittek a túlvilágban; számukra nem volt transzcendens. Ha megkérdezték őket, hogy kicsoda vagy micsoda az Isten, akkor talán ilyeneket

mondtak: kozmikus hatalom, a világot mindenütt átható nagy örök rend. Ismerjük ezeket a kifejezéseket, a panteisták szoktak ilyeneket mondani: nincsen túlvilág, Isten, ha van, mindent betölt. És akkor mi a vallásos élet? A vallásos élet az, hogy időről időre megszerezzük a világot a legjobb erőit, és úgy alakítjuk az életünket, úgy befolyásoljuk a dolgokat, a természetet és a társadalom rendjét, hogy a legjobbat megszerezzük. A szadduceusok is gyakorolták a korabeli zsidó vallást, jártak templomba, végrehajtották a szertartásokat, áldoztak, fogadalmat tettek, de ha megkérdezték egy szadduceust, hogy miért vagy te vallásos, ő ezt a feleletet adta rá: mert ez a törvény lényege, és a világon ez a leghasznosabb dolog. A vallásos ember mesze nem betegszik meg és gyorsabban gyógyul, a vallásos ember hamar eligazodik az élet bonyolult dolgai között, a vallásos embereknek szilárd meggyőződése van az élet rendjéről! Na de, mi van ezen túl? - firtathatnánk. Nincs túl. Angyalok? – Nincsenek! Feltámadás? Hát mutassanak egy feltámadott embert, vagy állítsatok eléink egy angyalt (lehetőleg barokk angyalt, négy méteres szárnyakkal, fehér tollakkal), ültessétek ide föl, a mi templomunk tornyának ormára, terjessze ki szárnyát, akkor talán elhisszük, hogy vannak.

Még egyszer tehát, a szadduceusok vallásos emberek voltak, a saját népük körében éltek. Minthogy azonban nem hittek a feltámadásban, alkottak egy tanmesét, amely egyébként tisztára jogi eset, hogy ti. a feltámadáskor (ha lesz), amikor mindenki feltámad (ha feltámad), feltámad az első testvér is, meg a hetedik is, meg az özvegy is, és akkor az asszony kinek lesz a felesége? Na, hát ez egy fogós jogi kérdés. Olyan fogós jogi kérdés, hogy meg az Űristen is megijed tőle és inkább nem lesz feltámadás.

Nekem is feltettek egyszer a szadduceus kérdésének egy változatát: hogy emlékszel Szabó Pisti, gyerekkorodban, a Bözsi néni kertjében jártatok a barátaitokkal körtét csórni? Emlékszem rá – mondom. És arra is emlékszel-e, hogy a Bözsi rátok eresztette a kutyát? – Emlékszem. És arra is emlékszel, hogy az a kutya kiharapott a vádliból egy darabot? – Igen. Na, majd a feltámadáskor mit kezdesz te azzal a kutyával? Mondom neki: én arról nem olvastam, hogy a kutyák is feltámadnak. Na jó, folytatta: és Bözsi nénivel akkor, hogy lesz ott a dolgod? Bizony, vakarhatom a fejemet: legyen-e feltámadás, mert nem szeretnék Bözsi nénivel meg a mérges kutyával újra találkozni! De komolyra veszem a dolgot! Érezzük mindannyian, hogy ezzel a tanmesével mintegy ki akarták zökkenteni Jézust, rá akartak pírítani, hogy miért hirdeti Ő Isten csodálatos országát, miért hirdet vigasztalást arról, hogy bár nem oldódik meg a földi életben minden gondunk, bajunk, de a feltámadáskor, Isten országában minden megoldódik?! Kihegyezem: ebben a földi életben egy bajunk biztos nem oldódik meg, ez pedig a halandóságunk. Ez biztos nem oldódik meg. Betegségből lehet gyógyulni,

szegény emberből lehet gazdaggá válni, háborúkat meg lehet nyerni, de ezt az egyet ember még nem oldotta meg, ez pedig a halandósága. Jézus vizsgálása pedig éppen az, hogy Isten megoldja. Ám a szadduceusok, mivel ebben nem hisznek, a tanmeséjükkal provokálják Jézust. Arra a kérdésre azonban még nem feleltem, amit az elején vetettem fel, hogy ti. miért akarunk többet és többet tudni? Mi úz bennünket előre? Itt ráadásul végletes helyzetben vagyunk, mert bármi is érdeklí az embert, bármennyire is hajtsa a kíváncsiság, vonzza körülvéví világ, a feltámadás titkának a mélyén az egész életünk megoldatlanság rejlik. Bizony, a magunk erejéből, okosságából nincsen válaszunk a halandóságunk gyötrelmére. Élethosszító megoldásokat ismerünk, hősies gondolatok is születtek már, és fantáziálni is tudunk, hogy ha nem is tudjuk megoldani a halandóságunkat, legalább úgy menjünk el ebből a világból, mint Illés, akiről azt írja az Ige: nem látott halált! Ragadjon el bennünket is tüzes szekérral Isten, de legalábbis soha ne kelljen szembesülnünk ezzel a kérdéssel. És nem is tesszük fel ezt a kérdést. De úgy szokott az lenni, hogy a nagy kérdéseket, amelyeken, hol komolyan, hol komolytalanul, hol késhegyre menően elvitatkozunk, olykor ellegyintjük, de leginkább félre tesszük, nem foglalkozunk velük, aztán mégis, az életünknek egy-egy adott pillanatán elemi erővel törnek ránk.

Olyan ez, mint itt, a Kiss János altábornagy utcában a vízvezeték. Ez a harmadik nyár, hogy ugyanazon a 40 méteres szakaszon csőtörés támadt. Ez egy 80 éves vízvezeték, már rég ki kellett volna cserélni az egészet, de mindig csak befoltozzák ott, ahol két éve és tavaly nyáron elszakadt. Így aztán tegnapelőtt is csodás bővíví patak áradt itt a környéken, mert eltörött a harmadik része is. Így vagyunk ezekkel a kérdésekkel, előbb-utóbb elemi erővel törnek fel. Hiába reparáljuk meg valahol, hiába temetjük el, hiába teszünk úgy, hogy ez nem is kérdés, újra meg újra feltör. Lám, azért a szadduceusokból is felszakadt, hollott úgy gondolták, hogy a fífikás tanmesével egyszer s mindenkorra lerendezték feltámadás kérdését. Na ugye, hét testvér fog majd a menyországban egy özvegyen veszekedni? De Jézus szava, Jézus tanítása, Jézus jelenléte miatt provokálva érzik magukat. És belőlük is felfakad a kérdés. Igen, ezt kockáztatja minden Jézust követő! Szeretném hangsúlyozni, hogy Jézust nem lehet kockázatmentesen követni. Az nem úgy van, hogy szép, okos dolgokat hallunk a Mestertől, beleépítjük a saját életvezetésünkbe vagy életstratégiánkba, amiben van már egy kicsi Buddha is, tudunk elmélkedni, van benne egy kis Mohamed is, mert engedelmeskedni sem rossz dolog, van benne egy kis szekularizmus, mert hát e világ dolgait is igazgatni kell, és van benne egy kis Jézus is, a legszebb Jézusból. Kik a boldogok? Hogyan kell szelídnek lenni? Alázatosnak? Ezt tudja Jézus. A többi majd máshonnan vesszük! Nem így van ez!

A Jézus-követésnek kockázata van, éppenséggel maga Jézus – ott, akkor a szavaival, a tetteivel, a tanításaival, azóta pedig mint feltámadott Úr. És ezért előbb-utóbb kiprovokálja ezt a kérdést: van-e halottak feltámadása?

Jézus azt feleli a szeduceusoknak, és ez ránk is vonatkozik: tévelyegtek. Már a tanmesétek is tévelygés. Ez a tanmese olyan kérdés, amit azok a professzorok szoktak feltenni, akik meg akarják buktatni a diákjaikat. Első érzésre okos, fifikás a kérdés. És milyen következetes! Hiszen adott egy törvény, ez a törvény egy sajátos élethelyzetre vonatkozik, tehát fölvezöljük ezt az élethelyzetet. És tessék megoldani egy másfajta élethelyzetben! Ez így okos és ravasz kérdés. Jézus azonban azt mondja: tévelyegtek! És ezzel nem azt akarja mondani, hogy buták vagytok, nem tudtok elég sokat, nem olvastátok Istennek a kinyilatkoztatását. Egészen mást mond. A tévelygés szó itt sajátos tartalmú. Márk evangéliumában ezenkívül csak egyszer olvassuk, és éppen Jézus kapcsán, amikor a Nagytanácsban - ott ülnek ezek a szaduceusok is! - azt mondják, hogy meg kell ölni Jézust, mert félrevezeti, azaz eltévelyíti a népet. És ez a félrevezetés vagy eltévelyítés Jézus idejében vallási és politikai bűncselekménynek számított. Súlyos véték volt valakit eltévelyíteni az igaz úttól, a helyes tanítástól, a helyes rendtől. Aki ilyet tett - ma talán így mondanánk - az anarchista vagy felforgató volt, aki a jó rend megszüntetésére tört.

Jézus visszafordítja a szót, és azt mondja: ti tévelyegtek. Azzal, hogy felteszitek ezt a kérdést nem a tudatlanságotokat áruljátok el, hanem azt, hogy szánt szándékkal gondolkodtok, kérdeztek úgy, mint akik nem ismerik az írásokat, és nem ismerik Isten hatalmát. S erre Jézus egyetlen egy példát hoz fel. Mózes látja az égő csipkebokrot a pusztaságban, odamegy, kíváncsi, mi az, és Istennel találkozik. Mikor megkérdezi Mózes, hogy ki vagy, a mit mondjak majd az én népemnek, ha elmegeyk kiszabadítani őket, ki az az Isten, aki engem küldött, kinek a nevében megyek oda? - akkor azt mondja neki az Úr: vagyok, aki vagyok, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Istene vagyok. Jézus ezt most úgy érti, ahogy annak idején is értették az egyiptomi fogságban levő zsidók, akik a szabadulásra vártak, de nem tudták, hogy valóban Mózes a szabadító, hát megkérdezték tőle: ki küldött téged, kinek a nevében jössz? Mózes pedig azt mondta: a »vagyok« küldött, a mi atyáinknak Istene, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Istene. Ezt Jézus nem úgy magyarázza, hogy tudjátok, az az Isten Ő, aki több száz évvel korábban, a Mamré tölgyesében ígéretet tett Ábrahámnak, az az Isten Ő, akivel Jákob birkózott a Jabbók révénél, és Jákob nem eresztette el addig, amíg meg nem áldotta; ez az Isten a régi Isten, az elmúltak Istene, hanem Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak Istene, vagyis Ábrahám, Izsák és Jákob van. Mert Isten nem a holtaknak, hanem az élőknek az

Istene. Ábrahám, Izsák és Jákob van? Hol vannak? Hol van Ábrahám, hol van Izsák, hol van Jákob, hol van Mózes, hol van Dávid, hol van Salamon, hol vannak a próféták, hol vannak azok, akiket mi, a láthatatlan egyháznak és a szentek közösségének nevezünk és valljuk róluk a Kátéval, hogy fölvetettek az isteni életbe? Hol vannak ők? Mert az Ige szerint, ha jól olvassuk az Igét: vannak!

És itt megnyílik valami. És itt térünk vissza a filozófus hasonlatához is, mert ez olyasmi, mint ha kint állna most valaki az állványon a betakart ablakunk előtt, és be akarna ide nézni, hogy mi történik itt, mert hangok hallatszanak. De mivel ott van az a takarófólia, nem lát ide be. Azt el kéne húzni, vagy föl kéne hasítani, és be kéne kukucskálni a résen, s láthatná, mi történik itt bent. Nos, Istennek a kinyilatkoztatását két szóval szoktuk nevezni, egy göröggel meg egy latinnal; a görög szó: apokalipszis, a kalümmá-nak, a fátyolnak az elvétele, a latin szó: reveláció, az pedig a velumnak, a takarónak az elvétele. Jézus Krisztusnak minden egyes szava hasonlata, az Ő egész valósága olyan, mint amikor kopogtatunk egy ablakon, de belül be van függönyözve, csak kopogtatunk az ablakon és valaki elhúzza belül a függönnyt, és kinéz, hogy ki kopogtat az ablakon? És mi akkor egy pillanatra belátunk, és meglátunk ott valamit. És ha azt megláttuk és megértettük, vajon miért akarunk még többet tudni, miért akarjuk már most egészen tudni, hogy mi van ott? Vagy mi van itt, és ott is? Már nem is tudjuk, hogy mit akarunk tudni. Minél többet tudunk, annál többet nem tudunk. Nem azt mondom, hogy annál kevesebbet tudunk, fordítva: minél többet tudunk, annál többet nem tudunk.

Emlékszem, gyermekkoromban hittanóráról mentünk haza a barátommal, miután a hitoktató az imént a mennyországról beszélt, az aranyvárosról, amely majd aláereszkedik az égből. A mi nyolcéves fantáziánk teljesen beindult, hát milyen lesz a mennyország? Én mindjárt azt mondtam, hogy ott mindenkinek lesz egy focija, mert akkoriban, ugye, a párttitkár gyereke volt a leggazdagabb, csak neki volt lasztija, s ha mentünk a páskomra focizni, akié a labda volt, az választotta a csapatot. Persze, mindig győztek, mert a legjobbakat választotta ki. A mennyországban mindenkinek lesz focija! Barátom azt mondta: azon kívül a zsíros kenyéren annyi paprika lesz, amennyit én szeretnék! És csak fantáziálgattunk gyereki módon, hogy milyen lesz a mennyország, milyen szép lesz, minden lesz. Ez egy gyerek fantáziája. Figyeljük meg, Jézus nem azt mondja a szadduceusoknak, hogy fantáziáltak meg képzelődtek, hanem azt mondja, hogy tévelyegtek! Fantáziálni szabad, képzelődni lehet, merthogy várományosok vagyunk, és miért ne lehetne arról gondolatokat táplálni a legfőbb várományunkról? Hogy majd Istent színről színre látjuk, hogy fölvetetünk az isteni életbe, hogy ez a múlandó, ami elvált bennünket Istentől, elmúlik, hogy meghal a ha-

lál, legyőzetik az utolsó ellenség, a halál. Isten előtt szabad képzelődni. Tévelygni nem szabad! Mert a tévelygés félrevezet, el, távolra Istentől! Azt mondja Jézus: nem ismeritek az Írást és Istennek a hatalmát, vagyis nem ismeritek Istent, mert az Írást is a Mindenható adta és a törvényt is a Mindenható adta erre az életre nézve. Isten rendelt minden fejedelemséget, királyságot, hatalmasságot – mondja Pál apostol –, hogy nekünk békés és jó életünk legyen. Igen. Akkor hát, kérдем, nyissunk vitát arról a politikusokkal, a jogászokkal, a tudósokkal vagy az államférfiakkal, hogy a mennyek országában egyszerre lesz majd mindenféle államforma? Lesz talán egyszerre arisztokrácia, meritokrácia, demokrácia és monarchia? Akkor inkább ne legyen mennyország? Isten erre az életre adta a társadalmi rendeket. És Mózes által erre az életre adta a levirátus törvényét is, hogy támasszon utódot férfitestvére gyermektelen özvegyének a testvére! De mi már egy a másik életről beszélünk, egészen pontosan arról, hogy ez az élet is, ez a múlandó élet is, ez a korlátozott élet is, és a másik élet is, amely Isten föltámasztó hatalmában van elrejtve, ez is, az is Istenben van. Merthogy most is Istenben vagyunk, Benne élünk, mozgunk vagyunk, és majd a feltámadáskor is – már egy egészen más minőségben, egy egészen más létvalóságban – éppen annál az Istennél leszünk, aki Istene Ábrahámnak, Izsáknak, Mózesnek, Dávidnak, az én nagyapámnak, a szüleimnek, és majd, ha lesznek unokáim meg dédunokáim, remélem, akkor ők elmondják, hogy: az én nagyapámnak is Istene. Csak ne tévelyegjete! Tévelygni azt jelenti, hogy elfordulunk Istentől, nem keressük Őt többet, vagy Istentől csinálunk kozmikus erőt, világszellemet, valami praktikus élettaktikát. Tévelygni azt jelenti, hogy a Mindenhatótól elveszünk a mindenhatóságot, és éppenséggel okosabbnak gondoljuk magunkat Istennél. Mint ahogy a skolasztikusok is nagyon okosak tudtak lenni, és ilyen kérdéseken törték a fejüket: vajon, tud-e az Isten akkora követ teremteni, amit aztán nem tud felemelni? Nem ismeritek az írásokat és nem ismeritek Istennek a hatalmát. De boldog az, aki ismeri az írásokat, és megízlelte Istennek a hatalmát! Boldog az, aki tudja, hogy most is, holtában is, és majd az új életben is Istenben van elrejtve. Legyen Neki ezért dicsőség most és minden időben. Ámen

Imádkozzunk! Kérünk, mennyei Atyánk a mi Urunk Jézus Krisztusunkért, tarts meg bennünket az igaz hit útján, hogy gyermeki szívvel tudjunk ámulni csodálatos világodon, tudjunk örvendezni ígéreteiden és tudjuk minden bizodalunkat beléd vetni. Adj nekünk erőidből, hogy tudjuk hordozni és gyógyítani a betegeket, vigasztalni a gyászban járókat és a szomorkodókat, fölemelni az elesetteket, életünk javait megosztani a szűkölködőkkel, mindenekfölött készek legyünk szent életfolytatásunkkal dicsőséget szerezni a Te háromszor szent nevednek. Kérünk, isteni erőiddel gyógyítsd a betegeket, a Feltámadás dicső-

ségével vigasztald a szomorkodókat, Lelked világosságával mutass utat a tévelygőknek, és az eljövendő élet erőivel vezess, oltalmazz, bátoríts, hogy láthatóvá legyen rajtunk dicsőséged és kegyelmed, és miénk legyen a boldog váromány, hogy színről színre láthatunk majd Téged. Jézus Krisztusért, a feltámadott Úrért kérünk, hallgasd meg könyörgésünket. Ámen